

**Česká zemědělská univerzita v Praze
Institut vzdělávání a poradenství
Katedra pedagogiky**

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

**Profesní příběh učitele/učitelky ve středoškolském stupni
vzdělávání**

Závěrečná práce

Autor: Ing. Petr Vaníček

Vedoucí práce: Mgr. Daniela Nováková, DiS., Ph. D.

2024

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Institut vzdělávání a poradenství

ZADÁNÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Ing. Petr Vaníček

Rozšiřující kurz

Studium učitelství odborných předmětů

Název práce

Profesní příběh učitele/učitelky ve středoškolském stupni vzdělávání

Název anglicky

The professional story of a teacher at the secondary level of education

Cíle práce

Cílem této závěrečné práce je prozkoumat profesní příběh učitele nebo učitelky na středoškolském stupni vzdělávání.

Metodika

Práce se zaměří na analýzu jejich kariérního vývoje, včetně klíčových událostí a zkušeností, které ovlivnily jejich profesní cestu. Dále bude zkoumat, jak se jejich přístup k vyučování měnil v průběhu času, a to jak z hlediska metod a postupů, tak i vztahu k žákům a pedagogické praxi obecně. Prostřednictvím analýzy těchto aspektů bude možné zhodnotit, jak profesní zkušenosti ovlivnily celkový pohled na vyučování a učitelskou roli.

Doporučený rozsah práce

25 stran

Klíčová slova

profesní příběh, profese učitele, středoškolský učitel

Doporučené zdroje informací

- Blížkovský, B. (1994). Prvořadý význam profese, vzdělávání a tvořivosti učitelů. *Pedagogická orientace*, 4(12-13), 6-12.
- Brožová, J. (2021). Proměny významu a role vzdělání ve společnosti.
- Jacob, M., & Solga, H. (2015). Německý systém odborného vzdělávání a přípravy v transformaci: změny v participaci mládeže s nízkými a vysokými výsledky v průběhu času. *European Sociological Review*, 31 (2), 161-171.
- Simonová, N. (2009). Proměny v mezigeneračním přenosu dosaženého vzdělání v České republice v historické perspektivě. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 45(02), 291-313.
- Spilková, V. (1995). Proměny učitelské profese a přípravy na ni v kontextu celkové transformace školství. *Pedagogická orientace*, 5(16-17), 47-54.
- Trow, M. (1961). The second transformation of American secondary education. *International Journal of Comparative Sociology*, 2(2), 144-166.
- ZAGORDO, Michele, Olga DUCOUT, Sonia PIEDRAFITA. Teachers' and School Heads' Salaries and Allowances in Europe 2014/15. 1. vyd. Brusel: EACEA, 2015, 124 s. ISBN 978-92-9201-958-7

Předpokládaný termín obhajoby

2024/25 LS – IVP

Vedoucí práce

Mgr. Daniela Nováková, Ph.D., DiS.

Garantující pracoviště

Katedra pedagogiky

Elektronicky schváleno dne 26. 04. 2024

PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 03. 07. 2024

prof. Ing. Petr Valášek, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 12. 12. 2024

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci na téma:

Profesní příběh učitele/učitelky ve středoškolském stupni vzdělávání

vypracoval samostatně a citoval jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil a které jsem rovněž uvedl na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědom, že na moji závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědom, že odevzdáním závěrečné práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze dne 13.12. 2024

.....
(podpis autora práce)

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Mgr. Daniele Novákové, DiS., Ph.D. za možnost vypracování závěrečné práce na dané téma. Mé velké díky patří především mé rodině za jejich obrovské pochopení a neustálou podporu.

Profesní příběh učitele/učitelky ve středoškolském stupni vzdělávání

Abstrakt

Tato práce se zabývá profesní dráhou učitele na střední škole a je rozdělena do dvou hlavních částí: teoretické rešerše a empirického výzkumu. V teoretické části je provedena analýza odborné literatury, která se zaměřuje na požadavky na kvalifikaci učitelů, faktory ovlivňující jejich profesní dráhu, motivaci učitelů, práci se stresem a strategie zvládání stresu, a také na historii učitelské profese a její současný stav. Tato část poskytuje teoretický rámec pro pochopení komplexnosti a dynamiky učitelské profese. Rešerše zahrnuje širokou škálu zdrojů, včetně akademických článků, knih a zpráv, které přinášejí různé pohledy na danou problematiku.

Empirická část práce je založena na kvalitativním výzkumu, konkrétně na hloubkovém rozhovoru s jedním učitelem střední školy. Tento rozhovor poskytuje detailní vhled do osobních zkušeností a perspektiv učitele, což umožňuje identifikovat klíčové výzvy a příležitosti, kterým učitelé čelí. Rozhovor byl prováděn s důrazem na otevřenost a volnost vyjadřování, což umožnilo respondentovi sdílet své názory a zkušenosti bez omezení. Následná analýza rozhovoru pomocí kvalitativní obsahové analýzy odhalila hlavní témata a vzorce v odpovědích respondenta, které jsou klíčové pro pochopení jeho profesní dráhy.

Výsledky této práce přinášejí poznatky o profesní dráze učitelů na středních školách, jejich motivacích, výzvách a strategiích zvládání stresu. Tyto poznatky mohou přispět k lepšímu pochopení potřeb a výzev učitelů a poskytnout doporučení pro zlepšení jejich profesního života. Práce také zdůrazňuje význam podpory učitelů v jejich profesním rozvoji a nabízí návrhy na zlepšení pracovních podmínek a zvýšení motivace učitelů.

Klíčová slova: profesní příběh, profese učitele, středoškolský učitel, učitel odborných předmětů, motivace, rozhovor

Professional story of a high school teacher

Abstract

This thesis explores the professional career of a high school teacher and is divided into two main parts: a theoretical review and empirical research. The theoretical part involves an analysis of scholarly literature focusing on the qualifications required for teachers, factors influencing their career paths, teacher motivation, stress management strategies, and the history and current state of the teaching profession. This section provides a theoretical framework for understanding the complexity and dynamics of the teaching profession. The review includes a wide range of sources, including academic articles, books, and reports, offering various perspectives on the topic.

The empirical part of the thesis is based on qualitative research, specifically an in-depth interview with a single high school teacher. This interview provides detailed insights into the personal experiences and perspectives of the teacher, allowing for the identification of key challenges and opportunities faced by teachers. The interview was conducted with an emphasis on openness and free expression, enabling the respondent to share their views and experiences without restriction. Subsequent analysis of the interview using qualitative content analysis revealed the main themes and patterns in the respondent's answers, which are crucial for understanding their professional journey.

The findings of this work provide insights into the professional careers of high school teachers, their motivations, challenges, and stress management strategies. These insights can contribute to a better understanding of the needs and challenges faced by teachers and offer recommendations for improving their professional lives. The thesis also highlights the importance of supporting teachers in their professional development and offers suggestions for improving working conditions and increasing teacher motivation.

Keywords: professional story, teaching profession, high school teacher, vocational subject teacher, motivation, interview

Obsah

1 Úvod	9
2 Cíl práce a metodika.....	10
2.1 Cíl práce	10
2.2 Metodika.....	10
3 Učitelství jako profese	11
3.1 Historický vývoj učitelské profese	11
3.2 Charakteristika práce učitele na střední odborné škole.....	13
3.2.1 Požadavky na profesní kvalifikaci učitele.....	14
4 Profesní dráha učitele.....	16
4.1 Definice a fáze profesní dráhy.....	16
4.2 Profesní identita.....	17
5 Výzvy a příležitosti v učitelské profesi.....	19
5.1 Práce se stresem.....	19
5.2 Motivace k setrvání v profesi	20
6 Vlastní práce.....	22
6.1 Charakteristika respondenta	22
6.2 Samotný rozhovor.....	23
7 Výsledky.....	27
8 Závěr	28
9 Seznam použitých zdrojů	29

1 Úvod

Učitelství je jednou z nejdůležitějších profesí, která formuje budoucnost společnosti. Profese učitele na střední škole je plná výzev, příležitostí a neustálého osobního i profesního růstu. Toto téma jsem si zvolil díky nadšení mého učitele odborných předmětů, který mě velmi inspiroval i v mém vlastním přístupu k výuce žáků. Příběh zahrnuje nejen vývoj učitelské kariéry, ale také motivace, které vedou jednotlivce k této profesi, a faktory, které je motivují k setrvání v ní.

Učitelství jako profese vyžaduje nejen odborné znalosti, ale také schopnost inspirovat a vést mladé lidi. Profesní dráha učitele je často ovlivněna různými faktory, včetně vzdělání, zkušeností a osobních hodnot. Vývoj této profese je dynamický a reflektuje změny ve společnosti, technologii a vzdělávacích metodách (Blížkovský, B., 1994).

Motivace učitele je klíčovým prvkem, který ovlivňuje jejich výkon a spokojenost v práci. Učitelé čelí mnoha výzvám, jako je stres, administrativní zátěž a potřeba neustálého profesního rozvoje. Nicméně, tyto výzvy jsou často vyváženy příležitostmi k osobnímu růstu, profesnímu rozvoji a pozitivnímu vlivu na životy studentů.

V tomto kontextu je důležité zkoumat, jak učitelé nacházejí motivaci k setrvání v profesi, jak se vyrovnávají se stresem a jaké strategie používají k udržení rovnováhy mezi pracovním a osobním životem. Tento úvod poskytuje přehled klíčových témat, která budou dále rozebrána v rámci profesního příběhu učitele na střední škole.

TEORETICKÁ ČÁST

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této práce je komplexně analyzovat a porozumět profesní dráze učitele na střední škole. Práce se zaměřuje na teoretickou úvahu nad požadavky na kvalifikaci, faktory ovlivňující profesní dráhu, motivaci učitelů, práci se stresem, historii učitelské profese a její současný stav. V druhé části práce je proveden hloubkový rozhovor s učitelem, který poskytuje kvalitativní vhled do jeho osobních zkušeností a perspektiv. Tento přístup umožňuje identifikovat klíčové výzvy a příležitosti, které učitelé na středních školách čelí, a navrhnout strategie pro podporu jejich profesního rozvoje a spokojenosti v práci.

2.2 Metodika

Tato práce je rozdělena do dvou hlavních částí: teoretické rešerše a empirického výzkumu prostřednictvím hloubkového rozhovoru.

V první části práce je provedena rešerše odborné literatury, která se zaměřuje na požadavky na kvalifikaci učitelů na středních školách, faktory ovlivňující jejich profesní dráhu, motivaci učitelů a její vliv na jejich profesní život, práci se stresem a strategie zvládání stresu, a také na historii učitelské profese a její vývoj až do současnosti. Rešerše zahrnuje analýzu akademických článků, knih, zpráv a dalších relevantních zdrojů, které poskytují teoretický rámec pro pochopení profesní dráhy učitelů.

Druhá část práce je založena na kvalitativním výzkumu, konkrétně na hloubkovém rozhovoru s jedním učitelem střední školy. Respondent byl vybrán na základě jeho ochoty podělit se o své profesní zkušenosti. Byly připraveny hlavní otázky, které se zaměřovaly na klíčová témata jako motivace, výzvy, profesní rozvoj a zvládání stresu. Tyto otázky sloužily jako vodítko, ale rozhovor byl veden volně, aby respondent mohl mluvit o všech relevantních aspektech. Rozhovor byl prováděn osobně, byl nahráván a následně přepsán pro analýzu. Přepis rozhovoru byl analyzován pomocí kvalitativní obsahové analýzy, která umožnila identifikovat hlavní témata a vzorce v odpovědích respondenta.

3 Učitelství jako profese

3.1 Historický vývoj učitelské profese

Profese učitele má v českých zemích dlouhou a bohatou historii, která sahá až do středověku. V počátcích vzdělávání hrála klíčovou roli církev, která zajišťovala výuku prostřednictvím klášterních škol. Tyto školy byly zaměřeny především na náboženské vzdělávání a přípravu budoucích kněží (Průcha, J., 2017).

V období renesance a humanismu došlo k významným změnám ve vzdělávacím systému. Jan Ámos Komenský, známý jako učitel národů, přinesl revoluční myšlenky do pedagogiky. Komenský prosazoval pansofii, což byla idea univerzální vědy a ucelené soustavy veškerého poznání (Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., 2009). Jeho práce položila základy moderního vzdělávání a ovlivnila pedagogické metody po celém světě.

V roce 1774 zavedla Marie Terezie povinné vzdělávání, což znamenalo zásadní změnu pro učitelskou profesi. Tereziánská školská reforma zavedla povinnost vzdělávání nejen ve městech, ale i na venkově. Tím se výrazně zvýšila potřeba učitelů a začaly vznikat nové školy (Morkes, F., 2024). Tato reforma byla klíčová pro rozvoj školství v českých zemích a položila základy pro moderní vzdělávací systém.

V 19. století došlo k dalšímu rozvoji školství a profesionalizaci učitelské profese. Byly zakládány pedagogické ústavy, které poskytovaly systematické vzdělávání budoucím učitelům. Tento trend pokračoval i v průběhu 20. století, kdy se pedagogické školy staly standardem pro přípravu učitelů (Průcha, J., 2017). V této době se také začaly formovat první učitelské organizace, které hájily zájmy učitelů a usilovaly o zlepšení jejich pracovních podmínek.

Po druhé světové válce došlo k dalším reformám ve školství. V roce 1948 byl přijat nový školský zákon, který centralizoval vzdělávací systém a zavedl jednotné osnovy. Učitelská profese se stala plně státní záležitostí a učitelé byli zaměstnanci státu (Průcha, J., 2017). Tento systém měl své výhody i nevýhody, přičemž jednou z hlavních nevýhod byla omezená autonomie učitelů.

V období socialismu byla učitelská profese silně ideologizována. Učitelé museli nejen vzdělávat, ale také vychovávat žáky v duchu socialistických hodnot. Tento tlak na

ideologickou výchovu měl vliv na kvalitu vzdělávání a profesní autonomii učitelů (Průcha, J., 2017). Učitelé byli často nuceni přizpůsobovat své výukové metody a obsah výuky politickým požadavkům, což omezovalo jejich pedagogickou svobodu.

Po roce 1989, s pádem komunistického režimu, došlo k zásadním změnám ve školství. Byla obnovena autonomie škol a učitelů, což vedlo k větší svobodě ve výuce a možnostem inovací. Učitelé získali větší prostor pro individuální přístup k žákům a mohli se více zaměřit na jejich osobní rozvoj (Průcha, J., 2017). Tento přechod k demokratickému systému vzdělávání přinesl nové výzvy i příležitosti pro učitele.

V současné době čelí učitelská profese mnoha výzvám, včetně rychlého technologického pokroku a měnících se požadavků trhu práce. Učitelé musí být flexibilní a neustále se vzdělávat, aby mohli poskytovat aktuální a relevantní vzdělání. Kromě toho je důležité, aby učitelé byli schopni motivovat žáky a podporovat jejich osobní a profesní růst (MŠMT, 2023). Moderní učitelé musí být také schopni integrovat nové technologie do výuky a využívat je k obohacení vzdělávacího procesu.

Profesní rozvoj učitelů je klíčový pro zajištění kvalitního vzdělávání. Učitelé mají přístup k průběžnému profesnímu rozvoji, který zahrnuje formální vzdělávání, ale také možnosti pro sdílení zkušeností a osvědčených postupů s kolegy. Efektivní profesní rozvoj může učitelům pomoci zůstat aktuálními ve svém oboru a zlepšovat své pedagogické dovednosti (MŠMT, 2023).

Legislativní požadavky na výkon pedagogické činnosti jsou stanoveny v § 3 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. Podle tohoto zákona musí být pedagogický pracovník plně svéprávný, bezúhonný, kvalifikovaný, zdravotně způsobilý a musí prokázat znalost českého jazyka (MŠMT, 2023). Tyto požadavky zajišťují, že učitelé mají potřebné kompetence a jsou schopni poskytovat kvalitní vzdělání.

Historický vývoj profese učitele v České republice ukazuje, jak se tato profese neustále vyvíjela a přizpůsobovala měnícím se společenským a politickým podmínkám. Od církevních škol přes tereziánské reformy až po moderní vzdělávací systémy, učitelé hráli a stále hrají klíčovou roli ve formování budoucích generací.

V současnosti je kladen důraz na inkluzivní vzdělávání, které zajišťuje rovné příležitosti pro všechny žáky bez ohledu na jejich individuální potřeby. Učitelé jsou školeni, aby byli schopni pracovat s různorodými skupinami žáků a podporovat jejich specifické vzdělávací potřeby (MŠMT, 2023). Tento přístup vyžaduje nejen odborné znalosti, ale také empatii a schopnost přizpůsobit výukové metody individuálním potřebám žáků.

Dalším významným trendem v současném vzdělávání je důraz na celoživotní učení. Učitelé jsou povzbuzováni k tomu, aby se neustále vzdělávali a rozvíjeli své dovednosti, což jim umožňuje reagovat na rychle se měnící požadavky společnosti a trhu práce. Tento přístup zajišťuje, že učitelé jsou vždy připraveni poskytovat kvalitní a aktuální vzdělání (MŠMT, 2023).

3.2 Charakteristika práce učitele na střední odborné škole

Podle Světlíka (2009) jsou lidé nejdůležitějším zdrojem každé školy. Kvalita práce školy se výrazně zvyšuje efektivním využitím potenciálu jak pedagogických, tak nepedagogických pracovníků. Praxe ukazuje, že úroveň školy je přímo úměrná kvalitě lidí, kteří v ní pracují.

Učitel na střední odborné škole je klíčovou postavou, která nejen předává odborné znalosti a dovednosti, ale také formuje postoje a hodnoty žáků. Jeho role je mnohostranná a zahrnuje nejen výuku, ale i výchovu a podporu osobního rozvoje žáků. Dytrtová a Krhutová (2009) uvádějí, že „učitel je odborník, který je dobře připraven vnímat a formovat osobnost žáka, vycházet z jeho podstaty a svým pedagogickým působením rozvíjet schopnosti žáků“.

Práce učitele na střední odborné škole zahrnuje nejen předávání teoretických znalostí, ale také praktických dovedností, které jsou nezbytné pro budoucí profesní život žáků. Učitelé musí být schopni propojit teoretické poznatky s praktickými aplikacemi, což vyžaduje hluboké porozumění oboru a schopnost efektivně komunikovat složité koncepty. Tento přístup je klíčový pro přípravu žáků na reálné pracovní prostředí, kde se očekává, že budou schopni aplikovat získané znalosti v praxi.

Pro efektivní práci učitele je nezbytné, aby dobře rozuměl procesu učení žáka. Kern (1999) popisuje učení jako tendenci ke změně chování, která se projevuje na senzomotorické, sociální, kognitivní a emocionální úrovni, a to prostřednictvím vhlédů, pozorování nebo

procvičování. Učitelé musí být schopni identifikovat individuální potřeby žáků a přizpůsobit své výukové metody tak, aby podporovaly jejich optimální rozvoj.

Legislativní požadavky na výkon pedagogické činnosti jsou stanoveny v § 3 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. Podle tohoto zákona musí být pedagogický pracovník plně svéprávný, bezúhonný, kvalifikovaný, zdravotně způsobilý a musí prokázat znalost českého jazyka (MŠMT, 2023). Tyto požadavky zajišťují, že učitelé mají potřebné kompetence a jsou schopni poskytovat kvalitní vzdělání.

Dnešní učitelé na středních odborných školách čelí mnoha výzvám, včetně rychlého technologického pokroku a měnících se požadavků trhu práce. Musí být flexibilní a neustále se vzdělávat, aby mohli poskytovat aktuální a relevantní vzdělání. Kromě toho je důležité, aby učitelé byli schopni motivovat žáky a podporovat jejich osobní a profesní růst. Moderní učitelé musí být také schopni integrovat nové technologie do výuky a využívat je k obohacení vzdělávacího procesu.

Vzhledem k těmto nárokům je nezbytné, aby učitelé měli přístup k průběžnému profesnímu rozvoji a podpoře. To zahrnuje nejen formální vzdělávání, ale také možnosti pro sdílení zkušeností a osvědčených postupů s kolegy. Efektivní profesní rozvoj může učitelům pomoci zůstat aktuálními ve svém oboru a zlepšovat své pedagogické dovednosti.

3.2.1 Požadavky na profesní kvalifikaci učitele

Profese učitele odborného předmětu na střední odborné škole vyžaduje specifické kvalifikace, které jsou stanoveny zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. Tento zákon definuje základní předpoklady pro výkon pedagogické činnosti, mezi které patří plná svéprávnost, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a prokázaná znalost českého jazyka.

Učitel odborného předmětu musí mít vysokoškolské vzdělání v akreditovaném magisterském studijním programu zaměřeném na přípravu učitelů odborných předmětů. Alternativně může mít vzdělání v příbuzném oboru, pokud absoluuje doplňující pedagogické studium, které je rovněž akreditováno (Průcha, J., 2017). Toto vzdělání zajišťuje, že učitelé mají hluboké odborné znalosti a pedagogické dovednosti potřebné pro efektivní výuku.

Kromě formálního vzdělání je důležitá i praktická zkušenost v oboru. Učitelé odborných předmětů často musí mít několik let praxe v příslušném průmyslovém nebo technickém odvětví, aby mohli efektivně propojit teoretické znalosti s praktickými aplikacemi (Dytrtová,

R., Krhutová, M., 2009). Tato praxe je klíčová pro zajištění, že učitelé mohou studentům poskytnout aktuální a relevantní informace.

Dalším požadavkem je průběžné profesní vzdělávání. Učitelé odborných předmětů jsou povinni se neustále vzdělávat a aktualizovat své znalosti a dovednosti, aby mohli držet krok s rychlým technologickým pokrokem a měnícími se požadavky trhu práce (Kern, R., 1999). Toto vzdělávání může zahrnovat účast na odborných seminářích, kurzech a konferencích.

Specifické požadavky na kvalifikaci se mohou lišit v závislosti na vyučovaném předmětu. Například učitelé technických oborů mohou potřebovat certifikace nebo licence, které potvrzují jejich odbornou způsobilost v daném oboru (Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., 2009). Tyto certifikace zajišťují, že učitelé mají nejen teoretické znalosti, ale i praktické dovednosti potřebné pro výuku.

Učitelé odborných předmětů musí také prokázat schopnost efektivně komunikovat a pracovat s různorodými skupinami studentů. To zahrnuje schopnost přizpůsobit výukové metody individuálním potřebám studentů a podporovat jejich osobní a profesní rozvoj. Schopnost motivovat studenty a vytvářet pozitivní a inkluzivní vzdělávací prostředí je klíčová pro úspěšnou výuku.

Legislativní rámec rovněž stanovuje, že učitelé odborných předmětů musí být schopni integrovat nové technologie do výuky. To zahrnuje nejen používání digitálních nástrojů, ale také schopnost kriticky hodnotit informace a učit studenty, jak se orientovat v digitálním světě. Moderní technologie jsou nedílnou součástí vzdělávacího procesu a učitelé musí být připraveni je efektivně využívat.

Požadavky na profesní kvalifikaci učitele odborného předmětu na střední odborné škole jsou komplexní a zahrnují jak formální vzdělání, tak praktické zkušenosti a průběžné profesní vzdělávání. Tyto požadavky zajišťují, že učitelé jsou dobře připraveni poskytovat kvalitní a aktuální vzdělání, které odpovídá potřebám studentů i trhu práce.

4 Profesní dráha učitele

4.1 Definice a fáze profesní dráhy

Profese učitele odborných předmětů na střední škole je specifická a vyžaduje nejen odborné znalosti, ale také pedagogické dovednosti a schopnost adaptace na měnící se vzdělávací prostředí. Profesní dráha učitele odborných předmětů je komplexní proces, který lze rozdělit do několika fází, z nichž každá má své charakteristické rysy a výzvy.

Profesní dráha učitele odborných předmětů může, avšak nemusí zahrnovat všechny etapy od počátečního vzdělávání a přípravy na povolání až po kontinuální profesní rozvoj a případný odchod do důchodu. Tato dráha je ovlivněna jak individuálními faktory, jako jsou osobní motivace a profesní ambice, tak externími faktory, jako jsou legislativní požadavky a změny ve vzdělávacím systému (Průcha, J., 2017).

Počáteční příprava a vzdělávání zahrnuje získání potřebného vzdělání a kvalifikace. Učitelé odborných předmětů musí absolvovat vysokoškolské studium v příslušném oboru a doplňující pedagogické studium, které je akreditováno (Dytrtová, R., Krhutová, M., 2009). Během této fáze se studenti učí teoretické základy pedagogiky, didaktiky a psychologie, které jsou nezbytné pro efektivní výuku.

Po dokončení vzdělání následuje vstup do profese, který je často spojen s adaptačním obdobím. Noví učitelé se musí adaptovat na školní prostředí, seznámit se s kolegy a získat první praktické zkušenosti s výukou (Kern, R., 1999). Tato fáze je kritická pro rozvoj profesní identity a získání sebevědomí v roli učitele.

V další fázi, která se vyznačuje profesním růstem a stabilizací, učitelé získávají větší jistotu a stabilitu ve své profesi. Rozvíjejí své pedagogické dovednosti, zdokonalují výukové metody a začínají se specializovat na konkrétní oblasti svého oboru. Profesní růst je podporován průběžným vzděláváním a účastí na odborných seminářích a konferencích (Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., 2009).

Jakmile učitelé dosáhnou vysoké úrovně odbornosti a pedagogického mistrovství, vstupují do fáze zralosti. Jsou schopni efektivně řídit výukový proces, inovovat výukové metody a přispívat k rozvoji školy. Zralí učitelé často působí jako mentoři pro mladší kolegy a aktivně se zapojují do profesních organizací (Šikulová, R., Kolář, Z., 2003).

Někteří učitelé mohou v průběhu své kariéry zažít fázi profesního vyhoření, která je charakterizována ztrátou motivace, únavou a sníženou efektivitou práce. Je důležité, aby školy poskytovaly podporu a možnosti pro revitalizaci, jako jsou programy profesního rozvoje a psychologická podpora (Světlík, J., 2009).

V závěrečné fázi profesní dráhy se učitelé připravují na odchod do důchodu. Mnozí z nich se věnují předávání svých zkušeností a znalostí mladším kolegům a mohou se zapojit do různých forem dobrovolnické činnosti nebo pokračovat v částečném úvazku (Morkes, F., 2024).

Každá z těchto fází představuje specifické výzvy a příležitosti pro profesní rozvoj učitele odborných předmětů. Důležité je, aby učitelé měli přístup k průběžnému profesnímu vzdělávání a podpoře, která jim pomůže překonávat překážky a dosahovat profesního růstu.

4.2 Profesní identita

Profesní identita učitele odborných předmětů na střední škole je komplexní koncept, který zahrnuje nejen odborné znalosti a dovednosti, ale také osobní hodnoty, postoje a sebereflexi. Tato identita se formuje v průběhu celé profesní dráhy učitele a je ovlivňována jak individuálními, tak externími faktory.

Profesní identita učitele je definována jako soubor profesních znalostí, dovedností, postojů a hodnot, které učitel získává a rozvíjí během své kariéry. Tento koncept zahrnuje nejen odbornou způsobilost, ale také schopnost reflektovat a adaptovat se na měnící se podmínky ve vzdělávacím prostředí (Hába, D., 2016). Profesní identita je tedy dynamickým procesem, který se neustále vyvíjí a mění.

Formování profesní identity začíná již během počátečního vzdělávání a přípravy na povolání. Během této fáze studenti učitelství získávají teoretické základy pedagogiky, didaktiky a psychologie, které jsou nezbytné pro efektivní výuku. Důležitou součástí tohoto procesu je také praktická zkušenost, kterou studenti získávají během pedagogických praxí (Průcha, J., 2017).

Vstup do profese je dalším klíčovým momentem ve formování profesní identity. Noví učitelé se musí adaptovat na školní prostředí, seznámit se s kolegy a získat první praktické zkušenosti s výukou. Tato fáze je kritická pro rozvoj profesní identity a získání sebevědomí

v roli učitele (Kern, R., 1999). Během této doby učitelé často čelí výzvám spojeným s přechodem z teorie do praxe a hledáním svého místa v profesní komunitě.

Profesní růst a stabilizace jsou dalšími fázemi, během nichž učitelé získávají větší jistotu a stabilitu ve své profesi. Rozvíjejí své pedagogické dovednosti, zdokonalují výukové metody a začínají se specializovat na konkrétní oblasti svého oboru. Profesní růst je podporován průběžným vzděláváním a účastí na odborných seminářích a konferencích (Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., 2009). V této fázi učitelé také často začínají reflektovat své profesní zkušenosti a hledají způsoby, jak zlepšit svou výuku.

Profesní identita učitele odborných předmětů je tedy dynamickým a neustále se vyvíjejícím procesem, který je ovlivňován mnoha faktory. Důležité je, aby učitelé měli přístup k průběžnému profesnímu vzdělávání a podpoře, která jim pomůže překonávat překážky a dosahovat profesního růstu.

5 Výzvy a příležitosti v učitelské profesi

5.1 Práce se stresem

Práce učitele odborných předmětů na střední škole je náročná a často spojená s vysokou mírou stresu. Stres v učitelské profesi může mít různé příčiny, včetně vysokých pracovních nároků, administrativní zátěže, interakce s rodiči a žáky, a neustálé potřeby se přizpůsobovat novým vzdělávacím trendům a technologiím (Krninský, L., 2012). Efektivní zvládání stresu je proto klíčové pro udržení profesní pohody a dlouhodobé výkonnosti učitelů.

Jedním z hlavních zdrojů stresu je pracovní zátěž, která zahrnuje nejen výuku, ale také přípravu na hodiny, hodnocení žáků, administrativní úkoly a účast na školních aktivitách. Tato zátěž může vést k pocitu přetížení a nedostatku času na odpočinek a regeneraci (Tannert, F., 2013). Učitelé odborných předmětů navíc často čelí specifickým výzvám spojeným s nutností udržovat aktuální znalosti ve svém oboru a integrovat nové technologie do výuky.

Dalším významným faktorem je interakce s žáky a rodiči. Učitelé musí být schopni efektivně komunikovat, řešit konflikty a poskytovat podporu žákům s různými vzdělávacími potřebami. Tato interakce může být zdrojem stresu, zejména pokud učitelé čelí problémovému chování žáků nebo vysokým očekáváním ze strany rodičů (Krninský, L., 2012).

Pro zvládání stresu je důležité, aby učitelé měli k dispozici strategie a nástroje, které jim pomohou udržet rovnováhu mezi pracovním a osobním životem. Jednou z efektivních strategií je plánování a organizace času, která umožňuje učitelům lépe zvládat pracovní zátěž a vyhnout se pocitu přetížení (Zapojmevsechny.cz, 2020). Dalšími užitečnými technikami jsou relaxační cvičení, jako je meditace nebo jóga, které mohou pomoci snížit úroveň stresu a zlepšit celkovou pohodu.

Podpora ze strany vedení školy a kolegů je rovněž klíčová. Školy by měly poskytovat učitelům možnosti pro profesní rozvoj a podporu, včetně přístupu k psychologickým službám a programům zaměřeným na zvládání stresu (Krninský, L., 2012). Vytváření

pozitivního a podpůrného pracovního prostředí může výrazně přispět k redukci stresu a zlepšení profesní pohody učitelů.

Důležitou roli hraje také sebereflexe a schopnost učitelů rozpoznat vlastní limity a potřeby. Učitelé by měli být schopni identifikovat situace, které pro ně představují vysokou míru stresu, a aktivně hledat způsoby, jak tyto situace zvládat. To může zahrnovat například delegování některých úkolů, hledání podpory u kolegů nebo využívání technik zvládání stresu (Tannert, F., 2013).

V neposlední řadě je důležité, aby učitelé měli možnost pravidelného odpočinku a regenerace. Dostatečný spánek, zdravá strava a fyzická aktivita jsou základními faktory, které přispívají k celkové odolnosti vůči stresu a zlepšují schopnost učitelů zvládat náročné situace (Zapojmevsechny.cz, 2020).

Efektivní zvládání stresu je klíčové pro udržení profesní pohody a dlouhodobé výkonnosti učitelů odborných předmětů na střední škole. Učitelé by měli mít k dispozici různé strategie a nástroje, které jim pomohou zvládat pracovní zátěž a udržovat rovnováhu mezi pracovním a osobním životem. Důležitou roli hraje také sebereflexe a schopnost učitelů rozpoznat vlastní limity a potřeby. Učitelé by měli být schopni identifikovat situace, které pro ně představují vysokou míru stresu, a aktivně hledat způsoby, jak tyto situace zvládat. To může zahrnovat například delegování některých úkolů, hledání podpory u kolegů nebo využívání technik zvládání stresu (Nevypust' duši, 2019).

5.2 Motivace k setrvání v profesi

Motivace k setrvání v profesi učitele odborných předmětů na střední škole je komplexní a mnohohrstevnatý proces, který je ovlivňován řadou faktorů. Tyto faktory mohou být jak vnitřní, tak vnější a jejich kombinace určuje, jak dlouho a s jakým nasazením učitelé ve své profesi setrvávají.

Jedním z klíčových faktorů je pracovní spokojenost, která úzce souvisí s motivací učitelů. Pracovní spokojenost je ovlivňována různými aspekty, jako jsou pracovní podmínky, vztahy s kolegy, podpora ze strany vedení školy a možnosti profesního rozvoje (Prandstetterová, L., 2022). Učitelé, kteří jsou spokojeni se svým pracovním prostředím a cítí se podporováni, mají tendenci setrvat ve své profesi déle.

Dalším významným faktorem je smysluplnost práce. Učitelé odborných předmětů často nacházejí motivaci v tom, že mohou předávat své znalosti a dovednosti mladší generaci a vidí konkrétní výsledky své práce v úspěších svých žáků (Zapletalová, Ž., 2018). Pocit, že jejich práce má smysl a přináší hodnotu, je silným motivačním faktorem k setrvání v profesi.

Profesní rozvoj a možnosti dalšího vzdělávání jsou rovněž důležité pro udržení motivace učitelů. Učitelé, kteří mají přístup k průběžnému profesnímu vzdělávání a mohou se dále rozvíjet ve svém oboru, jsou více motivováni setrvat ve své profesi (Prandstetterová, L., 2022). Kariérní růst a možnost získávat nové dovednosti a znalosti přispívají k dlouhodobé spokojenosti a motivaci.

Vztahy s kolegy a vedením školy hrají také významnou roli. Podpora a pozitivní pracovní atmosféra mohou výrazně ovlivnit rozhodnutí učitelů setrvat ve své profesi. Učitelé, kteří mají dobré vztahy s kolegy a cítí se součástí týmu, jsou méně náchylní k odchodu z profese (Zapletalová, Ž., 2018).

Finanční ohodnocení je dalším faktorem, který může ovlivnit motivaci učitelů. Ačkoli finanční odměna nemusí být hlavním motivačním faktorem, adekvátní platové ohodnocení je důležité pro zajištění životní stability a spokojenosti učitelů (Prandstetterová, L., 2022). Učitelé, kteří cítí, že jsou spravedlivě odměňováni za svou práci, mají tendenci setrvávat ve své profesi déle.

Seberealizace a osobní růst jsou dalšími důležitými aspekty motivace. Učitelé, kteří mají možnost seberealizace a cítí, že jejich práce přispívá k jejich osobnímu růstu, jsou více motivováni setrvat ve své profesi (Zapletalová, Ž., 2018). Možnost rozvíjet své schopnosti a dosahovat osobních cílů je pro mnoho učitelů klíčovým faktorem.

V neposlední řadě je důležitá rovnováha mezi pracovním a osobním životem. Učitelé, kteří dokáží efektivně vyvážit své pracovní povinnosti s osobním životem, jsou méně náchylní k vyhoření a mají větší motivaci setrvat ve své profesi (Prandstetterová, L., 2022). Podpora ze strany rodiny a možnost věnovat se koníčkům a zájmům mimo práci přispívají k celkové spokojenosti a motivaci.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 Vlastní práce

6.1 Charakteristika respondenta a školy

Učitel, se kterým provádím rozhovor, je můj bývalý učitel odborných předmětů na střední odborné škole v Plasích. Tento pedagog byl nejen velmi milý a upřímný, ale také nesmírně zapálený pro svůj obor. Jeho přístup k výuce byl vždy velmi osobní a autentický, což se projevovalo zejména v jeho snaze přiblížit nám praktické aspekty zemědělství.

Jedním z nejvýraznějších rysů jeho výuky byly časté exkurze, které organizoval. Tyto výlety nám umožnily vidět zemědělství zblízka a pochopit jeho význam v praxi. Díky těmto exkurzím jsme měli možnost navštívit různé farmy a zemědělské podniky, kde jsme se setkávali s odborníky z praxe a viděli moderní technologie a postupy v akci.

Sám učitel byl duší i srdcem zemědělec, což bylo z jeho projevu velmi cítit. Jeho nadšení pro zemědělství bylo nakažlivé a motivovalo nás k hlubšímu zájmu o tento obor. Vždy se snažil, aby jeho hodiny byly nejen poučné, ale také inspirativní. Jeho přístup k výuce nás nejen vzdělával, ale také sbližoval s oborem, který jsme studovali.

Jeho upřímnost a otevřenost vytvářely ve třídě přátelskou a podporující atmosféru. Díky tomu jsme se nebáli klást otázky a aktivně se zapojovat do výuky. Tento učitel nám ukázal, že zemědělství není jen o teorii, ale především o praxi a lásce k přírodě a práci s ní spojené.

Střední odborná škola v Plasích je malá vzdělávací instituce zaměřená na agropodnikání, veterinářství a obchodní ekonomiku. S přibližně 360 žáky nabízí škola přátelské a podporující prostředí, kde se studenti cítí jako součást jedné velké rodiny. Důraz je kladen na praktickou výuku a exkurze, které studentům umožňují získat reálné zkušenosti a vidět teorii v praxi. Škola spolupracuje s místními farmami, veterinárními klinikami a podniky, což poskytuje cenné příležitosti k praxi a odbornému růstu. Díky kvalitnímu vzdělání a individuálnímu přístupu se škola těší dobré pověsti a je vyhledávanou institucí pro studenty, kteří chtějí získat praktické a teoretické znalosti v oblasti zemědělství, veterinární péče a ekonomiky.

6.2 Samotný rozhovor

6.2.1 Jaké bylo vaše dětství a největší vzpomínky na školu?

Základka, to bylo něco. Přišli pionýři a zapsali mě do první třídy. A šel jsem. Skončil jsem ji v roce 1967 a dělal jsem přijímačky do Plas. V deváté třídě jsme byli všichni ještě profesně nezkušení a nikdo nevěděl, co dělat. Zemědělkou byla nejbližší, navíc jsem měl doma spousty zvířat, tak bylo jasno.

6.2.2 Vybavíte si nějakého učitele, který vás výrazněji zaujal, ovlivnil nebo nadchl?

Samozřejmě, v každé škole je nějaký učitel, který je naprd, a naopak. Na škole v Plasích to byla paní učitelka Edlová a pan učitel Edl, který nás učil pěstování rostlin. Na ty velmi rád vzpomínám. Pak samozřejmě pan učitel Janíček, to byla osobnost. O něm se tradovala historka, že na chodbě potkal uklízečku a říká jí: "Slyšíte v té třídě něco?" Ona že nic neslyší. A on na to: "No do té třídy jdu já!" Takže jsme se ho báli, ale přitom to byl strašně příjemný a kamarádský člověk.

Bylo zde spousty dobrých učitelů, které v letech 1968-1969 vyhodili, protože nesouhlasili s režimem. A byli tam lidé, kteří byli politicky zdatní, ale jako učitelé nestáli za nic. Pak jsme na pěstování rostlin měli pana učitele Tyrpekla, tři roky nás učil a já si od něj nepamatuju jedinou větu. On si tam stoupl, něco povídal a nikoho to nezajímalo. Opravdu si nevzpomínám na jedinou větu, kterou by nás zaujal. Ve čtvrtém ročníku přišel pan ředitel a řekl, že kdo nepůjde do SSMR, nepůjde k maturitě. To bylo období, kdy se mladý člověk učí poznávat lidi a jejich hodnoty. Takže každý z těch, z kterých si děláte srandu a neposloucháte je, těch tam bylo dost, začnou v tom pomyslném žebříčku váženosti klesat. Autorita učitelského sboru šla velmi dolů. Byl tam i nějaký Kraus, který tam přišel dělat ředitele a říkal různé nesmysly. Nám třeba říkal, že dneska jsou traktoristi strašné primadony, jakmile se jim něco rozbije, hned jedou na dílnu. A on tvrdil, že když oral, vyběhl mu píst z bloku motoru, a tak si ten píst vyřezal z dubu a teprve potom jel na dílnu. No, byl to blázen. Tak se tam prostě dosazovali lidé, kteří nebyli vůbec žádní odborníci.

6.2.3 Měl jste nějaký vzor, kterého jste se držel při vaší výuce?

Mě nadchl třídní učitel pan Edl. Toho jsme si vážili a pak si nedovolíš mít třeba ani pětku. To tě to tak vede a nutí mít dobré známky. On nás bral na exkurze, na které jen tak nezapomenu.

6.2.4 Co jste dělal před učitelstvím?

V roce 1976 jsem dodělal vysokou školu a nastoupil jsem do JZD, nejdříve jako pomocný agronom, poté jako hlavní agronom a skončil jsem až jako předseda. Až do roku 1993 a to jsem skončil a přihlásil jsem se na konkurz na střední školu. Byla to taková náhoda. Já skončil, neměl jsem žádnou práci a tam se zrovna uvolnilo místo. Takže jsem měl dva měsíce prázdniny a nastoupil jsem do školy.

Měl jsem teda hrozné obavy. První hodina, čtvrtý ročník a plná třída holek. A já to začal učit, jak jsem si to pamatoval z vysoké školy. A to byl problém. Musel jsem si uvědomit, že to takhle nepůjde. Takže nemůžu povídat, ale učit.

6.2.5 Jak dlouho jste pracoval jako učitel na střední škole?

Jako učitel jsem pracoval až do důchodu. Do důchodu jsem šel v roce 2014, ale doučil jsem ten rok a končil jsem v roce 2015 na gymnáziu. Na zemědělce jsem byl na poloviční úvazek do roku 2022. To učitelství mě tak bavilo, že jsem tam vydržel až do konce. Já si rád dělám srandu a ty děti byly občas i akční. A hrozně důležité je se nad těmi studenty nepovyšovat, ale vést je k tomu, co se mají naučit, a hned ten přístup a ta komunikace je na jiné úrovni.

6.2.6 Jaké vzdělání a kvalifikace jste potřeboval k tomu, abyste se stal učitelem?

Do čtyř let v zaměstnání, jsem si musel udělat pedagogické minimum, a proto jsem dva roky jezdil do Chuchle. Byli tam teda takoví podivíni, kteří bazírovali na nesmyslech. No tak jsem to absolvoval, ale nic jsem si z toho nevzal. Měl jsem pana Müllera. S tím jsem tam měl hodinu, přinesl kameru a natáčel nás v různých situacích, co tě může potkat ve vyučování. Já měl zahájení. Takže vztyk, zapsat do třídnice, dneska bude téma takové a takové. A já, jak jsem byl zvyklý, tak jsem to dělal, jak jsem uměl. Takže stoupni si rovně, neopírej se, a podobně. Já jsem tam s tím hodně bojoval.

Pak jsme absolvovali různé semináře, třeba na zvládání stresu. Na těchto hodinách jsme si například měli s kolegou vískat ve vlasech, abychom byli klidní. To mě teda moc neuklidnilo. Tak našťvaný jsem dlouho nebyl.

6.2.7 Jaké faktory podle vás nejvíce ovlivnily vaši profesní dráhu?

Kromě toho, že jsem byl v JZD, tak k tomu mám i zemědělské pozemky. Takže díky tomu jsem byl furt v obraze. Bylo důležité jim ukázat, že to taky stojí nějaké peníze. Takže pak můžeš říkat, jaká je aktuální situace, kolik, co stojí. Já, když šel z JZD, tak pšenice stála 350 Kč, ale dusík stál 6000 Kč a nafta byla v halířích. Dneska to je úplně jinde.

6.2.8 Co vás motivovalo k tomu, abyste pokračoval v učitelské profesi?

Mě to bavilo, a ještě bych i pokračoval, ale já to zakončil s covidem. Když se studenti sešli, spustilo se nahrávání, a jakmile jsem se po 10 minutách se na něco zeptal, nikdo tam už nebyl. A když jsme pak přišli do školy, tak každý říkal, no to jsme nebrali. A nejvíc mě dostalo, když student čtvrtého ročníku, co měl pětku i na konci pololetí, byl připuštěn k maturitě. Přišlo nařízení, že toto období nebylo pro ně optimální, a tak musí být puštěný k maturitní zkoušce. Někteřím učitelům se to teda vůbec nelíbilo, tak jsme takové žáky alespoň neklasifikovali. Tak to mě dorazilo a nechtěl jsem u toho dále být.

6.2.9 Jaké byly hlavní zdroje stresu při výuce nebo mimo ni?

Já se nestresoval. To vůbec ne, mně se nestávalo, že bych tu třídu nezvládal. Co se řeklo, to platilo. Ale spravedlivě. Byl tam takový pěkný přirozený respekt.

6.2.10 Jaké strategie jste používal k zvládání stresu?

Dělal jsem si srandu. Stejně jako pan Janíček, to jsem od něj odkoukal. Řekl jsem nějakou kravinu, zasmáli jsme se a bylo dobře.

6.2.11 Jak byste ohodnotil učitelství v době vašich začátků a nyní?

Tak pokrok nezastavíš, psaní křídou a tabule současnosti je úplně někde jinde. Ale ta podstata by měla být stejná. Ale tím, jak se střídají různé vlády, tak každý si chce protlačit nějaké změny. Třeba takový ŠVP je úplná blbost. Jako mít osnovu je důležité, ale cíl, co se naučí a žák pochopí... no. To Komenského škola hrou a život v obraze. Prostě obraz lepší jak 1000 slov. No a co se týče studentů, když jsem nastoupil, tak většina té třídy měla zájem o zemědělství. Měli to doma, nebo k tomu měli blízko. Dneska tomu tak vůbec není. A vůbec

neznají základní principy. A jak s tím pak pracovat. Tady nastala taky doba, kdy sem začaly chodit děti, které se nikam nedostaly. Naštěstí ke konci už zase začaly chodit ty děti zemědělců. No a pak taky telefony. Dříve si lidi více povídali. Prostě jiná generace.

6.2.12 Jaké největší výzvě jste ve své kariéře čelil?

Já jsem byl takový univerzální, já neměl problém jít učit takovou tu základní hospodářskou ekonomiku, nebo jsem učil takové to psaní všemi deseti. Prostě jsem se k tomu vždy postavil jako k něčemu, co bych měl vyzkoušet a pak se uvidí. Bylo teda vždycky zdlouhavé a otravné k tomu napsat přípravy, ale to se zvládlo, a pak už to bylo dobré.

7 Výsledky

Rozhovor s učitelem odborných předmětů na střední odborné škole v Plasích přinesl několik klíčových zjištění. Učitel, který byl sám duší i srdcem zemědělec, měl výrazný vliv na své žáky. Jeho přístup k výuce, který zahrnoval časté exkurze a praktické ukázky, pomáhal studentům lépe pochopit a ztotožnit se s oborem zemědělství. Tento praktický přístup nejen zvyšoval jejich zájem o studium, ale také je motivoval k dalšímu vzdělávání a profesnímu růstu.

Učitel zdůraznil důležitost individuálního přístupu ke studentům a potřebu nepovyšovat se nad ně, což vedlo k lepší komunikaci a respektu ve třídě. Jeho schopnost dělat si srandu a udržovat přátelskou atmosféru ve třídě přispívala k pozitivnímu vzdělávacímu prostředí.

Dalším důležitým zjištěním byla učitelova motivace k učitelství, která pramenila z jeho hlubokého zájmu o obor a touhy předávat své znalosti dalším generacím. I přes výzvy, které přinesla pandemie covidu-19, zůstal učitel oddaný své profesi a snažil se co nejlépe přizpůsobit novým podmínkám, jako třeba online výuka.

Učitel také reflektoval změny ve školství během své kariéry, včetně vývoje technologií a změn ve vzdělávacích programech. Vyjádřil své názory na to, jak by se školství mělo dále vyvíjet, a zdůraznil potřebu udržet praktický a individuální přístup k výuce.

Celkově rozhovor ukázal, že učitel měl významný vliv na své studenty a jeho přístup k výuce byl velmi efektivní. Jeho profesní příběh je příkladem toho, jak může oddaný a zapálený učitel pozitivně ovlivnit životy svých žáků.

8 Závěr

Závěrečná práce na téma „Profesní příběh učitele ve středoškolském stupni vzdělávání“ se zaměřila na mapování profesní cesty učitele odborného předmětu. Práce se zabývala profesí učitele, jejími proměnami v průběhu historie a pedagogickým výzkumem. Hlavním cílem bylo popsat profesní příběh učitele na střední škole a zaměřit se na jeho motivaci při vyučování odborného předmětu. Tento cíl se podařilo úspěšně splnit.

V teoretické části jsem se věnoval povolání učitele, jeho historickým proměnám, osobnostním rysům učitele a vzdělání, které je nezbytné pro výkon této profese. Zvláštní pozornost byla věnována učitelům odborného výcviku a jejich specifickým požadavkům a nárokům.

V praktické části jsem popsal prostředí, ve kterém pracoval respondent mého výzkumu. Výzkum byl proveden pomocí metody hloubkového rozhovoru, který poskytl detailní vhled do profesního života učitele. Rozhovor byl následně pečlivě zpracován a analyzován, aby poskytl co nejpřesnější obraz o profesní dráze a motivaci učitele.

Výsledky mého šetření ukázaly na osud učitele, který velmi dobře formoval žáky a posouval je dál. V průběhu rozhovoru byla zdůrazněna jeho motivace k učitelství, která pramenila z jeho hlubokého zájmu o obor a touhy předávat své znalosti dalším generacím. Učitel se také podělil o své názory na vývoj školství, kde reflektoval změny, které se odehrály během jeho kariéry, a vyjádřil své myšlenky na to, jak by se školství mělo dále vyvíjet.

9 Seznam použitých zdrojů

- Blížkovský, B., Prvořadý význam profese, vzdělávání a tvořivosti učitelů. Pedagogická orientace, 1994
- Dytrtová, R., Krhutová, M. Profesní rozvoj učitelů. Brno: Masarykova univerzita, 2009
- Kern, R. Učení a vyučování. Praha: Karolinum, 1999
- Krninský, L. Pracovní zátěž a stres v povolání učitele (přehledová studie). E-pedagogium, 2012
- Morkes, F. Historie školství v českých zemích. Praha: NPI ČR, 2024
- MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. [online]. [cit. 2024-12-05]
- NPI ČR – Národní pedagogický institut České republiky. Metodický portál: Archiv [online]. [cit. 2024-12-10]
- Prandstetterová, L. Motivace učitelů základních a středních škol k dalšímu profesnímu vzdělávání v závislosti na jejich pracovní spokojenosti. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, 2022
- Průcha, J. Přehled pedagogiky. Praha: Portál, 2017
- Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2009
- Světlík, J. Kvalita ve vzdělávání. Praha: Grada, 2009
- Šikulová, R., Kolář, Z. Pedagogika pro učitele. Brno: Paido, 2003
- Tannert, F. Stres a učitelská profese. Bakalářská práce. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013
- Zapletalová, Ž. Mapování důvodů volby a setrvání v učitelské profesi. Bakalářská práce. 2018
- Zapojmevsechny.cz. Jak bojovat se stresem v práci? (II.). 2020
- Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2018